

Το πρόγραμμα της πρακτικής άσκησης (Πρακτική άσκηση I και II) πραγματοποιείται, σύμφωνα με το ισχύον ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών, στο 7ο και στο 8ο εξάμηνο.

Η παρακολούθηση του προγράμματος είναι υποχρεωτική.

Προϋπόθεση για τη συμμετοχή του φοιτητή στην πρακτική άσκηση του 8ου εξαμήνου είναι η επιτυχής παρακολούθηση των παρακάτω υποχρεωτικών μαθημάτων:

- 1) Δομή, σύνταξη και λόγος της Νέας Ελληνικής Γλώσσας,
- 2) Διδακτική μεθοδολογία I - Μικροδιδασκαλίες και
- 3) Διδακτική των Μαθηματικών.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση των υποχρεώσεων του στο πρόγραμμα της πρακτικής άσκησης ο φοιτητής πιστώνεται συνολικά δεκαπέντε διδακτικές μονάδες (τρεις στο 7ο και δώδεκα στο 8ο εξάμηνο).

Στόχοι

Στο πλαίσιο του σκοπού του συνολικού προγράμματος σπουδών, ο οποίος ανάγεται στην αποστολή των Παιδαγωγικών Τμημάτων (άρθρο 2 του Π.Δ. 320/1983), η πρακτική άσκηση οφείλει να παρέχει στον φοιτητή, κατά το μέρος που της αναλογεί, εκείνα τα απαραίτητα εφόδια τα οποία θα του εξασφαλίζουν την άρτια κατάρτισή του για την επιστημονική και την επαγγελματική του σταδιοδρομία. Ειδικότερα, η πρακτική άσκηση, φέρνοντας τον φοιτητή σε άμεση επαφή με τη σχολική πραγματικότητα και παρέχοντας άμεσες εμπειρίες από τη διδακτική και παιδαγωγική πράξη, επιδιώκει:

- την εξοικείωση του φοιτητή με τον μελλοντικό επαγγελματικό του χώρο και το έργο του εκπαιδευτικού,
- την βαθμιαία και συστηματική εισαγωγή του φοιτητή στην άσκηση των βασικών τομέων της καθημερινής επαγγελματικής δραστηριότητας: τον σχεδιασμό, τη διεξαγωγή και την αξιολόγηση της διδακτικής-μαθησιακής διαδικασίας,
- την ανάπτυξη ικανοτήτων κατανόησης, ερμηνείας και κριτικής ανάλυσης της διδακτικής πράξης και των πραγματικών συνθηκών και προϋποθέσεων του εκπαιδευτικού έργου και
- την καλλιέργεια της παιδαγωγικής στάσης του φοιτητή: ερευνητικής, κριτικής και υπεύθυνης.

Βασική οργανωτική αρχή του προγράμματος πρακτικής άσκησης αποτελεί η σύνδεση της θεωρητικής επιστημονικής κατάρτισης του φοιτητή με την εκπαιδευτική πράξη.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ I

Τρόπος οργάνωσης και περιεχόμενα

Το πρόγραμμα πρακτικής άσκησης του 7ου εξαμήνου διεξάγεται ως τρίωρο εξαμηνιαίο μάθημα και περιλαμβάνει μαθήματα στη Σχολή και παρακολούθηση διδασκαλιών στα σχολεία. Η επεξεργασία των επιλεγμένων θεμάτων πραγματοποιείται σύμφωνα με την εξής διαδικασία: Αρχικά πραγματοποιείται ανάλυση ενός θέματος στη Σχολή. Ακολουθεί παρακολούθηση διδασκαλίας σε σχολικές τάξεις (δύο διδακτικές ώρες) και καταγραφή παρατηρήσεων που αφορούν το συγκεκριμένο θέμα. Οι παρατηρήσεις και η ερμηνεία τους καταγράφονται από τον φοιτητή / την φοιτήτρια σε ειδικό κάθε φορά φύλλο εργασίας. Στη συνέχεια πραγματοποιείται στη Σχολή συζήτηση των παρατηρήσεων και των εμπειριών από την τάξη με βάση το θεωρητικό πλαίσιο που έχει διαμορφωθεί για το συγκεκριμένο θέμα.

Τα θέματα που εξετάζονται είναι:

- Οργάνωση του χώρου της σχολικής τάξης
- Οργάνωση των διαπροσωπικών σχέσεων και της επικοινωνίας στη σχολική τάξη
- Πρόληψη και αντιμετώπιση προβλημάτων πειθαρχίας
- Οργάνωση της διδακτικής-μαθησιακής διαδικασίας
- Τεχνικές πρόκλησης και διατήρησης του ενδιαφέροντος των μαθητών
- Σχεδιασμός διδασκαλίας.

Τρόπος αξιολόγησης

Στην Πρακτική άσκηση I ο φοιτητής αξιολογείται με βάση:

α) τα φύλλα εργασίας που καταθέτει μετά την επεξεργασία κάθε θέματος, (50%), και
β) τη γραπτή ατομική εργασία που παραδίδει έως τη λήξη του χειμερινού εξαμήνου, (50%). Στη γραπτή εργασία ο φοιτητής πραγματεύεται ένα από τα προαναφερθέντα θέματα, αξιοποιώντας και συνδέοντας τις εμπειρίες από την πράξη με τη σχετική βιβλιογραφία.

Συνεκτιμώνται η ικανότητα του φοιτητή να συνδέει τη διδακτική πράξη με τις θεωρητικές του γνώσεις από τα υπόλοιπα μαθήματα του προγράμματος σπουδών, η υπευθυνότητα, το ενδιαφέρον και η ενεργός συμμετοχή του.

Προτεινόμενα διδακτικά συγγράμματα

1) Ματσαγούρας, Ηλίας (2003). *Η σχολική τάξη: Χώρος, Ομάδα, Πειθαρχία, Μέθοδος*. Αθήνα: Έκδοση του συγγραφέα.

2) Κοσσυβάκη, Φωτεινή (2002). *Κριτική Επικοινωνιακή Διδασκαλία. Κριτική προσέγγιση της διδακτικής πράξης*. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ II

Τρόπος οργάνωσης και περιεχόμενα

Το πρόγραμμα πρακτικής άσκησης του 8ου εξαμήνου είναι διαρθρωμένο σε δύο φάσεις. Η πρώτη φάση περιλαμβάνει σχεδιασμό, διεξαγωγή και ανάλυση ωριαίων διδασκαλιών. Η δεύτερη περιλαμβάνει σχεδιασμό, διεξαγωγή και ανάλυση διδασκαλίας όλων των μαθημάτων του ημερήσιου προγράμματος μιας τάξης επί μία εβδομάδα. Ο φοιτητής πραγματοποιεί και τις δύο φάσεις της πρακτικής άσκησης στην ίδια σχολική τάξη. Πριν από την έναρξη των διδασκαλιών επισκέπτεται την τάξη, παρακολουθεί τα μαθήματα μιας ημέρας, εξοικειώνεται με το σχολικό χώρο και γνωρίζει τους μαθητές της τάξης του.

Α' φάση: Σχεδιασμός, διεξαγωγή και ανάλυση ωριαίων διδασκαλιών

Τα μαθήματα του δημοτικού σχολείου είναι ομαδοποιημένα σε τρεις κύκλους. Στον πρώτο ανήκουν η Γλώσσα, η Ιστορία, τα Θρησκευτικά και η Πολιτική και Κοινωνική Αγωγή, στο δεύτερο κύκλο ανήκουν τα Μαθηματικά, τα Φυσικά, η Μελέτη του περιβάλλοντος και η Γεωγραφία και στον τρίτο η Φυσική Αγωγή και η Αισθητική Αγωγή (Εικαστικά, Μουσική και Θεατρική Αγωγή). Για κάθε κύκλο μαθημάτων προβλέπεται η εξής διαδικασία:

Καταρχάς πραγματοποιούνται μαθήματα στη Σχολή για τη θεωρητική ενημέρωση των φοιτητών σε θέματα διδασκαλίας των συγκεκριμένων μαθημάτων. Στη συνέχεια κάθε φοιτητής σχεδιάζει τη διδασκαλία του σε ένα μάθημα του συγκεκριμένου κύκλου, συζητά το σχέδιο του μαθήματος με τον επόπτη-αποσπασμένο εκπαιδευτικό (η συνεργασία είναι υποχρεωτική), πραγματοποιεί τη διδασκαλία στο σχολείο και συμπληρώνει φύλλο ανάλυσης της διδασκαλίας. Το σχέδιο μαθήματος και το φύλλο ανάλυσης της διδασκαλίας τα παραδίδει στον επόπτη του.

Σε κάθε κύκλο μαθημάτων σχεδιάζει, πραγματοποιεί και αξιολογεί τρεις τουλάχιστον διδασκαλίες, σε διαφορετική κάθε φορά μέρα.

Μετά την ολοκλήρωση των διδασκαλιών κάθε κύκλου μαθημάτων πραγματοποιούνται συναντήσεις στη Σχολή (σε μικρές ομάδες) με σκοπό την ανταλλαγή εμπειριών και την ανάλυση προβλημάτων που αντιμετώπισαν οι φοιτητές κατά το σχεδιασμό, τη διεξαγωγή και την ανάλυση των πρώτων, δοκιμαστικών, διδασκαλιών τους.

Β' φάση: Σχεδιασμός, διεξαγωγή και ανάλυση πολυήμερης διδασκαλίας όλων των μαθημάτων του ημερήσιου προγράμματος μιας τάξης

Η δεύτερη φάση προβλέπει καταρχάς μαθήματα στη Σχολή με σκοπό την ενημέρωση των φοιτητών σε θέματα όπως: προγραμματισμός του εκπαιδευτικού έργου, Ευέλικτη Ζώνη και καινοτόμα προγράμματα (Περιβαλλοντικής Αγωγής, Αγωγής Υγείας κτλ.), αντισταθμιστικοί εκπαιδευτικοί θεσμοί κ.ά.

Στη συνέχεια κάθε φοιτητής προετοιμάζει και πραγματοποιεί τη διδασκαλία όλων των μαθημάτων του ημερήσιου προγράμματος επί μία εβδομάδα. Η διδασκαλία των μαθημάτων ειδικότητας (Φυσικής Αγωγής και Μουσικής) είναι προαιρετική. Ο φοιτητής τηρεί ημερολόγιο

πρακτικής άσκησης, στο οποίο εγγράφει συνοπτικά σχέδια των μαθημάτων κάθε ημέρας και αναλύει ένα από τα προβλήματα που αντιμετώπισε τη συγκεκριμένη ημέρα στο σχολείο. Τα απογεύματα έχει τη δυνατότητα να συνεργάζεται και να συμβουλευτεί τον επόπτη του. Μετά την εβδομαδιαία διδακτική άσκηση στο σχολείο πραγματοποιούνται συναντήσεις στη Σχολή (σε μικρές ομάδες) με σκοπό την επεξεργασία των εμπειριών των φοιτητών από την πράξη και την ανάλυση προβλημάτων και δυσκολιών που αντιμετώπισαν κατά το σχεδιασμό, τη διεξαγωγή και την αξιολόγηση του καθημερινού εκπαιδευτικού έργου στο σχολείο.

Τρόπος αξιολόγησης

Για την αξιολόγηση του φοιτητή στην Πρακτική άσκηση II εκτιμώνται:

- α) η ικανότητα σχεδιασμού διδασκαλίας, με βάση τα γραπτά σχέδια μαθήματος από την Α' φάση και τις εγγραφές του ημερολογίου πρακτικής άσκησης κατά την Β' φάση, (30%),
 - β) η διδακτική ικανότητα, με βάση τις παρατηρήσεις των υπευθύνων της πρακτικής άσκησης από την παρακολούθηση των διδασκαλιών και με τη βοήθεια του Φύλλου αξιολόγησης διδασκαλίας φοιτητή, (30%),
 - γ) η ικανότητα να αναλύει και να αξιολογεί τη διδασκαλία του, με βάση τα φύλλα ανάλυσης και αξιολόγησης διδασκαλίας, (20%),
 - δ) η ικανότητα να επεξεργάζεται τις εμπειρίες από την πράξη, να τις συστηματοποιεί και να τις παρουσιάζει γραπτώς, με βάση την τελική γραπτή έκθεση πρακτικής άσκησης που εκπονεί μετά το πέρας της πρακτικής άσκησης στο σχολείο, (20%).
- Συνεκτιμώνται η ικανότητα του φοιτητή να συνδέει τη διδακτική πράξη με τις θεωρητικές του γνώσεις από τα υπόλοιπα μαθήματα του προγράμματος σπουδών, ο βαθμός υπευθυνότητας και η συνέπεια ως προς τις υποχρεώσεις του, το ενδιαφέρον και η ενεργός συμμετοχή του.

Ενδεικτική βιβλιογραφία (Πρακτική άσκηση I και II)

- Βρεττός, Γιάννης (2003). *Μη λεκτική συμπεριφορά εκπαιδευτικού - μαθητή*. Αθήνα: Ατραπός.
- Γερμανός, Δημήτρης (1998). *Χώρος και διαδικασίες αγωγής*. Αθήνα: Gutenberg.
- Elliot, Stephen N. / Kratochwill, Thomas R./ Littlefield Cook, Joan / Travers, John F. (2008). *Εκπαιδευτική ψυχολογία. Αποτελεσματική διδασκαλία, αποτελεσματική μάθηση*. Μετφρ. Μ. Σόλμαν & Φ. Καλύβα. Επιστ. επιμ. Α. Λεονταρή & Ε. Συγκολλίτου. Αθήνα: Gutenberg.
- Jacobsen, David A. / Eggen, Paul / Kauchak, Donald (2009). *Μέθοδοι διδασκαλίας: Ενίσχυση της μάθησης των παιδιών από το νηπιαγωγείο έως στο λύκειο*. Μετφρ. Ρ. Λαμπρέλη. Επιστ. επιμ. Μ. Σακελλαρίου & Μ. Κόνσολας. Αθήνα: Ατραπός.
- Jouce, B. / Weil, M. / Callhoun, E. (2009). *Διδακτική Μεθοδολογία. Διδακτικά μοντέλα*. Μετφρ: Ν. Καβουράκου. Αθήνα: Ίων.
- Καλαϊτζοπούλου, Μαρία (2001). *Ο εκπαιδευτικός ως στοχαζόμενος επαγγελματίας*. Αθήνα: Τυπωθήτω - Γ. Δαρδανός.
- Καψάλης, Αχιλλέας & Νημά, Ελένη (2008). *Σύγχρονη Διδακτική*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- Καψάλης, Αχιλλέας (2006). *Παιδαγωγική Ψυχολογία*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- Κασσωτάκης, Μιχάλης, & Φλουρής, Γεώργιος (2006). *Μάθηση και διδασκαλία, τόμος Β': Θεωρία, πράξη και αξιολόγηση της διδασκαλίας*. Αθήνα: Έκδοση των συγγραφέων.
- Κοσσυβάκη, Φωτεινή (2002). *Κριτική Επικοινωνιακή Διδασκαλία: Κριτική προσέγγιση της διδακτικής πράξης*. Αθήνα: Gutenberg.
- Κοσσυβάκη, Φωτεινή (2006). *Εναλλακτική Διδακτική: Προτάσεις για μετάβαση από τη Διδακτική του Αντικειμένου στη Διδακτική του Ενεργού Υποκειμένου*. Αθήνα: Gutenberg.
- Ματσαγούρας, Ηλίας (2003). *Η σχολική τάξη: Χώρος, Ομάδα, Πειθαρχία, Μέθοδος*. Αθήνα: Έκδοση του συγγραφέα.
- Ματσαγούρας, Ηλίας (2007). *Στρατηγικές διδασκαλίας: Η κριτική σκέψη στη διδακτική πράξη*. Αθήνα: Gutenberg.
- Ματσαγούρας, Ηλίας (2008). *Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Μπίκος, Κωνσταντίνος (2004). *Αλληλεπίδραση και κοινωνικές σχέσεις στη σχολική τάξη*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Ξωχέλλης, Παναγιώτης (2006). *Ο εκπαιδευτικός στον σύγχρονο κόσμο: Ο ρόλος και το επαγγελματικό του προφίλ σήμερα, η εκπαίδευση και η αποτίμηση του έργου του*. Αθήνα: Τυπωθήτω - Γ. Δαρδανός.

- Πηγιάκη, Πόπη (2004). *Προετοιμασία, σχεδιασμός και αξιολόγηση της διδασκαλίας. Διδακτική μεθοδολογία*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Slavin, Robert (2007). *Εκπαιδευτική Ψυχολογία: Θεωρία και πράξη*. Μετφρ. Ε. Εκκεκάκη. Επιστ. επιμ. Κ. Κόκκινος. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Tomlinson, Carol Ann (2004). *Διαφοροποίηση της εργασίας στην αίθουσα διδασκαλίας. Ανταπόκριση στις ανάγκες όλων των μαθητών*. Μετφρ. Χ. Θεοφιλίδης & Δ. Μαρτίδου-Φορσιέ. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Φρυδάκη, Ευαγγελία (2009). *Η διδασκαλία στην τομή της νεωτερικής και της μετανεωτερικής σκέψης*. Αθήνα: Κριτική.
- Wragg, Edward Conrad (2004). *Διαχείριση της σχολικής τάξης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση*. Μετφρ. Ν. Αβούρη. Αθήνα: Σαββάλας.
- Χατζηγεωργίου, Γιάννης (2004). *Γνώθι το Curriculum: Γενικά και ειδικά θέματα Αναλυτικών Προγραμμάτων και Διδακτικής*. Αθήνα: Ατραπός.
- Χατζηδήμου, Δημήτρης (2007). *Εισαγωγή στη θεματική της Διδακτικής: Συμβολή στη θεωρία και στην πράξη της διδασκαλίας*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.